

**NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM
SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK FŐOSZTÁLYA**

Segédlet a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások 2011. január 1. napjától hatályos, adminisztrációval kapcsolatos szabályainak alkalmazásához

2011. január 1-jével módosultak a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SZCsM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) adminisztrációs kötelezettségekre irányadó rendelkezései. Segédletünk a lényegesebb változásokról kíván rövid tájékoztatást nyújtani a jogalkalmazás megkönnyítése érdekében.

Nyilvántartás vezetése

2010. december 31-ig az Szt., továbbá a Rendelet 5. számú melléklete is előírt nyilvántartási kötelezettséget az ellátást igénylők, illetve ellátásban részesülők adataira vonatkozóan. A szabályozási rendszer duplikációkat tartalmazott, indokolatlanul tett különbséget az állami és a nem állami fenntartók között, és nem különült el az ellátást igénylőkre és az ellátottakra nyilvántartott adattartalom a cél szempontjából. A módosítás célja a szabályozás egyértelműsítése, a párhuzamosságok megszüntetése, a szektorsemlegesség biztosítása, összességében a nyilvántartási rendszer fennálló anomáliáinak felszámolása.

Meghatározásra került, hogy mely adatokat kell vezetni az ellátást igénylőről és melyeket az igénybevevőről. Az új nyilvántartási rendszerben az ellátást igénylőkről szűkített adattartalmú nyilvántartást kell vezetni, amely nyilvántartásra épül rá a már ellátásban részesülők nyilvántartása kibővített adattartalommal. Így nem kell párhuzamosan több nyilvántartást vezetni. Törvényi szinten került szabályozásra a Rendelet 5. számú mellékletének a bentlakásos ellátásban szükséges adattartalma, így a Rendelet e melléklete hatályon kívül helyezésre került.

Meghatározásra kerültek továbbá azok a szolgáltatások, melyek szakmai okból a nyilvántartási kötelezettség alól részben vagy egészben kivételt képeznek.

Az új, Szt. 20. § -a szerinti **nyilvántartás** tehát **két részből áll**.

Az 1. rész adattartalma:

„20. § (2) Az (1) bekezdés szerinti nyilvántartás az alábbi adatokat tartalmazza:

- a) a kérelmező természetes személyazonosító adatai,
- b) a kérelmező telefonszáma, lakó- és tartózkodási helye, értesítési címe,
- c) a kérelmező állampolgársága, bevándorolt, letelepedett vagy menekült, hontalan jogállása, a szabad mozgás és tartózkodás jogára vonatkozó adat,

- d) a kérelmező cselekvőképességére vonatkozó adat,
- e) a kérelmező törvényes képviselője, továbbá a kérelmező megnevezett hozzátartozója természetes személyazonosító adatai, telefonszáma, lakó- és tartózkodási helye vagy értesítési címe,
- f) a kérelem előterjesztésének vagy a beutaló határozat megküldésének időpontja,
- g) soron kívüli ellátásra vonatkozó igény és
- h) az egyszerűsített előgondozás vagy az előgondozás szakaszai lefolytatásának időpontja.”

A kérelmező fenti adatait a kérelem szóbeli vagy írásbeli előterjesztésekor szükséges felvenni, a nyilvántartás e része tehát a korábbi várólista funkcióját is betölti.

Az 2. rész adattartalma:

„20. § (4) A szolgáltató, intézmény vezetője a szolgáltatás megkezdésekor a (2) bekezdés szerinti nyilvántartásban rögzített adatokat kiegészíti az alábbi adatokkal:

- a) az ellátásban részesülő személy Társadalombiztosítási Azonosító Jele,
- b) az ellátás megkezdésének és megszüntetésének dátuma, az ellátás megszüntetésének módja, oka,
- c) a jogosultsági feltételekre és az azokban bekövetkezett változásokra vonatkozó adatok, különösen a szociális rászorultság fennállása, a rászorultságot megalapozó körülményekre vonatkozó adatok,
- d) bentlakásos ellátás esetén a soron kívüli elhelyezésre vonatkozó döntés, a férőhely elfoglalásának időpontja, közgyógyellátásban részesül-e.”

Az ellátás biztosításakor tehát nem szükséges az igénybevevőről újabb nyilvántartást felvenni, hanem a már felvett adatokat tartalmazó nyilvántartást kell kiegészíteni a felsorolt adatokkal, e rész tehát a korábbi, ellátást igénybevevőkről vezetett nyilvántartás funkcióját tölti be.

➤ Újdonsága a szabályozásnak, hogy a nyilvántartás már **nem kizárólag papíralapon vehető fel, elektronikus úton való vezetése is törvényileg elfogadott.**

„20. § (8) A (2) és (4) bekezdés szerinti adattartalmú nyilvántartás a változások nyomán követhetőségét biztosító elektronikus úton is vezethető.”

Elektronikus nyilvántartás esetén tehát gondoskodni szükséges arról, hogy az adatok tárolása és a módosítások visszakereshetősége biztosítható legyen. Megfelelő tehát a nyilvántartás számítógépes program segítségével történő vezetése. Az adatok tárolása és a módosítások visszakereshetősége biztosítható pl. oly módon, hogy a nyilvántartás adatait a szolgáltató, intézmény rendszeres időközönként nem újraírható CD-re kiírja, vagy pdf formátumba átalakítva tárolja el. Természetesen továbbra is vezethető papíralapon a nyilvántartás. A korábbiakban elvárt sorszámozás, hitelesítés és szalagozott összefűzés a jövőben értelemszerűen nem követelmény.

➤ Az új nyilvántartási rendszer **kiváltja a Rendelet 5. számú melléklete szerinti nyilvántartást**, tehát annak vezetésére a jövőben nincs szükség, így hatályon kívül helyezésre került.

➤ A nyilvántartási rendszer további újdonsága, hogy beépítésre kerültek adatai közé olyan adatok is, melyek dokumentálására korábban külön nyomtatványokat kellett kiállítani. Így például **a szociális rászorultság fennállását vagy annak hiányát ezentúl elegendő a nyilvántartásban rögzíteni** (Szt. 20. § (4) bek. c) pont), nem szükséges arról kiállítani a Rendelet egykori 8. számú melléklete szerinti igazolást, mely 2011. január 1-jétől emiatt megszűnt.

Szintén a **nyilvántartásban kell rögzíteni a soron kívüli ellátási igényt** és az arról való döntést (Szt. 20. § (2) bek. g) pont és (4) bek. d) pont).

A nyilvántartás adatai között kell felvenni azon **hozzátartozó adatait** is, akit az igénybevevő kívánsága alapján értesíteni szükséges az ellátott esetleges elhalálozása esetén (Szt. 20. § (2) bek. e) pont.

A fentiekből látható, hogy az új nyilvántartási rendszer számos korábbi, külön adminisztrálandó információt integrál magában, ezért pontos és teljes körű vezetésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

➤ Meghatározásra kerültek az Szt-ben azok a szolgáltatások, melyek esetében szakmai okból a nyilvántartást nem kell vezetni, vagy csökkentett adattartalommal kell vezetni (Szt. 20. § (5)-(7) bek.)

Egyáltalán nem kell vezetni az Szt. 20. § szerinti nyilvántartást a következő szolgáltatásoknál:

- családsegítés - amennyiben a szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel lezárható,
- falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- népkonyha,
- szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása,
- utcai szociális munka esetén.

Csökkentett adattartalommal kell vezetni az Szt. 20. § szerinti nyilvántartást a következő szolgáltatásoknál:

- Az előbbi körbe nem tartozó családsegítés esetén sem kell kitölteni a nyilvántartás soron kívüli ellátásra vonatkozó részét.
- Étkeztetés, családsegítés, idősek nappali ellátása, szenvedélybetegek nappali ellátása, pszichiátriai betegek nappali ellátása esetén nem kell kitölteni a nyilvántartás előgondozásra vonatkozó részét.
- Nappali melegedő, éjjeli menedékhely esetén kizárólag a kérelmező természetes személyazonosító adatait és TAJ számát szükséges felvenni.
- Nappali melegedő, éjjeli menedékhely és családsegítés esetén, amennyiben az ellátásban részesülő személy TAJ számmal nem rendelkezik, e tényt kell rögzíteni a nyilvántartásban.

Az ellátás igénylése

➤ **Kérelem:** 2011. január 1-jével megszűnt a kérelem írásbeliséghez való kötöttsége, **az ellátás mind szóban, mind formai kötöttségek nélküli írásbeli alakban kérelmezhető.** Erre tekintettel megszűnt a Rendelet 1. számú mellékletének

korábbi „A” része, amennyiben az ellátást igénylő írásban kívánja előterjeszteni kérelmét, bármilyen forma megfelelő, amelyből megállapíthatóak az ellátás szempontjából releváns adatok (Szt. 93. § (1) bek., Rendelet 3. § (1) bek.).

Természetesen a kötelező formanyomtatvány megszüntetése ellenére **lehetősége van a szolgáltatónak, intézménynek arra, saját használatra összeállítson olyan nyomtatványt**, melyet írásbeli kérelem esetén az igénylőnek kitöltésre javasol.

➤ **Orvosi igazolás:** az ellátás iránti kérelem akár szóbeli, akár írásbeli formában való előterjesztése esetén házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás, idősek, fogyatékosok és demens személyek nappali ellátása, továbbá bentlakásos intézményi ellátás (az éjjeli menedékhely kivételével) igénylésekor be kell nyújtani a Rendelet 1. számú mellékletének I. része szerinti orvosi igazolást (Rendelet 3. § (2) bek.).

Az igazolás nyomtatvány (a korábbi „B” lap) módosításra került. Beépült az orvosi igazolás 2. pontjába a **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele esetén az igénylő egészségi állapotára vonatkozó igazolás** is, mely eddig a 36/2007. (XII.22.) SzMM rendelet 1. számú mellékletét képezte. Az igazolások összevonásával a jövőben szükségtelen jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetén két külön nyomtatványt kitöltenie a háziornosnak, kezelőorvosnak.

Időotthoni ellátás esetén **beépítésre került az orvosi igazolásba az igénylő demens állapotára való utalás** is.

➤ **Jövedelemnyilatkozat:** az ellátás iránti kérelem előterjesztésekor – a jogszabályi előírás vagy a fenntartó döntése alapján térítésmentesen nyújtott ellátások kivételével - valamennyi személyes gondoskodási forma esetén be kell nyújtani a Rendelet 1. számú mellékletének II. része szerinti jövedelemnyilatkozatot (Rendelet 3. § (3) bek.).

A nyomtatvány a korábbi C/I. és C/II. lapokat ötvözi egybe, az egységesített egyéni jövedelemszámításra tekintettel. A nyomtatványon van lehetősége az ellátottnak vagy a térítési díjat megfizető más személynek arra, hogy **jelezze: önként vállalja** az intézményi térítési díjjal azonos személyi térítési díj megfizetését. Ilyen esetben a személyes adatokon, az önkéntes vállalás tényén és az aláíráson kívül a nyomtatvány további részeinek (és a vagyonyilatkozatnak) a kitöltése, illetve igazolások benyújtása a jövedelemről szükségtelen, ugyanis a jövedelem vizsgálatára nem kerül sor.

Önkéntes vállalás hiányában e vállalás elutasításának tényét kell jelölni a jövedelemnyilatkozatban, és ki kell tölteni – **kizárólag az ellátott jövedelmére vonatkozóan - a nyomtatvány első, jövedelemtípusokra és azok nettó összegére vonatkozó táblázatát**, mely jövedelmeket igazolni is kell. A második táblázat kitöltése szükségtelen.

A jövedelemnyilatkozat **második táblázatát kizárólag kiskorú** igénylő esetén szükséges kitölteni. Ilyen esetben a **személyazonosító adatokat a kiskorúra vonatkozóan kell felvenni**, az önkéntes vállalás vonatkozásában a már leírtak szerint kell eljárni. Önkéntes vállalás hiányában szükséges a jövedelemtípusokra és azok összegére vonatkozó második táblázatot kitölteni, **nemcsak a kiskorú és a szülők,**

hanem valamennyi, a családban élő közeli hozzátartozó (tehát az egy lakásban lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók – ld. Rendelet 1. sz. melléklet - Tájékoztató a jövedelem- és a vagyonyilatkozat kitöltéséhez) **jövedelmére vonatkozóan**, és ez alapján nem a szülők, hanem a család egy főre jutó jövedelmét kell figyelembe venni. Kiskorú igénylő esetén az első jövedelmi táblázat kitöltése szükségtelen.

A rendelet 1. számú mellékletének II. része szerinti két táblázat közül tehát kiskorú igénylő esetén kizárólag a második táblázatot, egyéb esetben kizárólag az első táblázatot szükséges kitölteni. Ugyanakkor mindkét táblázat a formanyomtatvány részét képezi, azok egymástól nem választhatók szét.

A nyilatkozat aláírásakor továbbra is **különös figyelmet kell fordítani az aláírásra való jogosultság vizsgálatára**, tehát arra, hogy kiskorú esetén a szülő vagy törvényes képviselő, nagykorú, de korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen személy esetén a gondnok (illetve az ellátott és a gondnok együttes) aláírása szerepeljen a nyomtatványon. Gondnokság alá helyezésnél különösen fontos az ennek tényéről szóló dokumentum beszerzése az aláírásra való jogosultság vizsgálatához.

➤ **Vagyonyilatkozat: tartós bentlakásos intézményi ellátás esetén – az Szt. 117/B. § szerinti vállalás kivételével – a kérelem előterjesztésekor be kell nyújtani** az 1. számú melléklet III. része szerinti vagyonyilatkozatot (kivéve, ha az ellátott, vagy a térítési díjat megfizető más személy önként vállalja az intézményi térítési díjjal azonos személyi térítési díj megfizetését). A vagyonyilatkozatnak mind a pénzvagyonra mind az ingatlanvagyonra vonatkozó részét értelemszerűen ki kell tölteni (a nem létező vagyonelemek áthúzásával), **kivéve** a rehabilitációs intézményt és rehabilitációs célú lakóotthont, ahol csak a pénzvagyonról kell nyilatkozni, ingatlanvagyonról nem. **A készpénzvagyon 2. és 3. pontja szerinti vagyonelemek vonatkozásában igazolni is kell a rendelkezésre álló összeget, ingatlanvagyon esetén azonban szükségtelen a tulajdoni lap másolatának benyújtása.** Kétség esetén az intézményvezető feladata az ingatlanvagyonra vonatkozó nyilatkozat valóságtartalmának ellenőrzése az ingatlan-nyilvántartás adataiba való személyes betekintés útján.

Értesítés

➤ Az igénybevételi eljárásnak a módosítás előtt részét képezte, hogy az állami fenntartású intézmény vezetője a beérkezett kérelemmel kapcsolatos döntéséről írásban értesítette az ellátást igénylőt, illetve törvényes képviselőjét. A módosítással megszűnt az írásbeli értesítési kötelezettség abban az esetben, ha a döntés pozitív, ilyen esetben elegendő az ellátott nyilvántartásba vétele. Elutasítás esetén viszont továbbra is szükséges az írásbeli értesítés, mivel csak így biztosítható a döntés elleni jogorvoslat. Ez utóbbi kötelezettség kiterjesztésre kerül az ellátási szerződéssel feladatot ellátó nem állami, egyházi fenntartókra is (Szt. 94/A. § (2) bek.).

Szociális rászorultság vizsgálata

➤ A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a támogató szolgáltatás esetében vizsgálandó szociális rászorultsággal kapcsolatosan eltörlésre kerül az Szt. eddigi szabálya, mely szerint az intézményvezetőnek a szociális rászorultság fennállását az igénybevétel során legalább két évente meg kellett vizsgálnia. A szociális rászorultságot igazoló szakvélemény, szakorvosi, házi orvosi igazolás, illetve az ellátás megállapítását igazoló határozat ugyanis nem minden esetben ír elő felülvizsgálatot, hiszen bizonyos állapotok véglegesek. A jövőben csak abban az esetben szükséges az intézményvezetőnek elvégeznie a szociális rászorultság felülvizsgálatát, amikor a szociális rászorultság alapjául szolgáló körülmény határozott ideig áll fenn, vagyis nem végleges. Ilyen esetben sem két évente, hanem az igazolásban foglalt határozott idő leteltét követően szükséges elvégezni a felülvizsgálatot (Szt. 59/A. § (3) bek.).

➤ A szociális rászorultság fennállását nem kell felülvizsgálni jelzőrendszeres házi segítségnyújtásnál az egyedül élő, 65 év feletti személy esetén.

➤ A szociális rászorultság fennállásáról a továbbiakban nem szükséges a Rendelet egykori 6. számú melléklete szerinti igazolást kiállítani, a szociális rászorultság fennállását vagy annak hiányát a jövőben ugyanis a nyilvántartásban kell rögzíteni az az Szt. 20. § (4) bekezdés c) pontja szerint (Rendelet 22. § (4) bek.). Ha például a támogató szolgáltatást igénylő személy fogyatékosági támogatásban részesül, a szociális rászorultság fennállását és az annak alapjául szolgáló fogyatékosági támogatásban való részesülés tényét a szolgálatvezető rögzíti a nyilvántartásban, a fogyatékosági támogatást megállapító határozat másolati példányát pedig elhelyezi az igénylő személyi anyagában. Amennyiben a fot-ot megállapító határozat alapján a jogosultság határozott ideig áll fenn, a határidő lejártát követően a szolgálatvezető felülvizsgálja a szociális rászorultságot, és ennek eredményét ismét rögzíti a nyilvántartásban. Ha a fot határozat nem tartalmazza a felülvizsgálat időpontját, mivel az állapot végleges, a szociális rászorultság megállapítását és nyilvántartásba vételét követően a rászorultság felülvizsgálatára a jövőben nincs szükség.

Ha az ellátás igénylése során az kerül megállapításra, hogy az igénylő szociálisan nem rászorult, a szolgálatvezető ennek tényét rögzíti a nyilvántartásba, és tájékoztatja az igénylőt a szociális rászorultság hiányáról, továbbá arról, hogy az ellátás t a szolgálat biztosítja-e számára.

➤ A szociális rászorultság felülvizsgálata esetén szükséges az ellátott számára megfelelő időt biztosítani az új igazolások beszerzésére. A módosítás ezen időtartamot 60 napban állapítja meg, mely időtartamban a felülvizsgálat alatt álló személy is szociálisan rászorultnak minősül (Rendelet 22. § (7) bek.).

Előgondozási eljárás

➤ A Rendeletben a könnyebb áttekinthetőség érdekében külön paragrafusban kerültek elhelyezésre az előgondozás I. és II. szakaszára vonatkozó szabályok. (Rendelet 6-6/A. §)

➤ Az előgondozás lefolytatásával kapcsolatos változások a Rendelet szerint:

„6. § (3) Az intézményvezető szóban vagy írásban tájékoztatja az ellátást igénylőt vagy törvényes képviselőjét az igény nyilvántartásba vételéről, valamint az előgondozás I. szakasza elvégzésének időpontjáról. Az előgondozás I. szakasza során az intézményvezető átadja a megállapodás tervezetét és tájékoztatást nyújt a házirend tartalmáról.”

„6/A. § (1) Az előgondozás II. szakaszának feladatait az előgondozást végző személy az intézményi elhelyezés igénybevételét megelőzően végzi el, egyben kitölti a 3. számú melléklet szerinti adatlapot.

(2) Az intézményvezető vagy a megállapodás megkötésére feljogosított személy az intézményi elhelyezés igénybevételének lehetőségéről szóban vagy írásban tájékoztatja az ellátást igénybe vevőt vagy törvényes képviselőjét. A tájékoztatás tartalma:

- a) az előgondozás II. szakaszának időpontja,
- b) a férőhely elfoglalásának kezdő időpontja,
- c) az intézményi elhelyezéssel kapcsolatos egyéb teendők.

(3) Intézményi férőhely-üresedés esetén az intézményvezető haladéktalanul intézkedik a (2) bekezdésben foglaltak szerint.

(4) Ha az átmeneti intézményben a férőhelyet azonnal elfoglalhatja az igénybe vevő, az előgondozás I. és II. szakaszának feladatai egyazon alkalommal is teljesíthetők.

(5) Szociális intézményi áthelyezés, valamint egészségügyi, gyermekvédelmi és más egyéb intézményből történő átkerülés esetén

a) az előgondozást végző személynek csak az előgondozás II. szakaszában meghatározott feladatokat kell ellátnia,

b) az intézményvezető átadja a megállapodás tervezetét és tájékoztatást nyújt a házirend tartalmáról.”

Tehát előgondozás esetén is **eltörlésre került a kötelező írásbeli értesítés.**

Az Szt. korábbi szabályai határidőket írtak elő az intézmények számára az előgondozási szakaszok lefolytatására. E **határidők eltörlésre kerültek**, az intézmények szakmai szempontok figyelembe vételével, az igénylő állapota alapján kell megszervezzék az előgondozási folyamatokat.

Az üres férőhelyek zökkenőmentesebb betöltésének elősegítése érdekében lehetővé vált, hogy a beköltöző ellátott előgondozásának **két szakaszát egyszerre végezze el** az intézmény abban az esetben, ha átmeneti intézményben a férőhelyet azonnal elfoglalhatja az igénylő, továbbá soron kívüli elhelyezés esetén.

A hivatkozott rendelkezések természetesen **nem jelentik azt, hogy az intézményvezető maga kell elvégezze az előgondozást.** Az intézményvezető az előgondozás elvégzésére írásban más személyt hatalmazhat fel. Ilyen esetben a kérelem előterjesztése és nyilvántartásba vétele után, a szakmai szempontok figyelembe vételével meghatározott időpontban e kijelölt személy folytatja le az előgondozás 1. szakaszát. Az előgondozás 1. szakaszának időpontjáról az intézményvezető szóban vagy írásban értesíti az igénylőt. Az előgondozást végző

személy a helyszínen felveszi az előgondozás 1. szakaszának adatlapját, továbbá átadja a házirend és a megállapodás tervezetét. A férőhely elfoglalása előtt a beköltözés időpontjáról és az előgondozás 2. szakaszának lefolytatásáról az intézményvezető szintén szóban vagy írásban értesíti az igénylőt. Az előgondozás 2. szakaszát sem szükséges az intézményvezetőnek személyesen lefolytatnia, azt szintén elvégezheti az intézményvezető által írásban meghatalmazott személy.

- Egyszerűsítésre került a Rendelet előgondozás dokumentálására szolgáló 2. és 3. számú melléklete.

Soron kívüli elhelyezés

- Egyszerűsödtek a soron kívüli elhelyezés szabályai, a soron kívüli igényről a továbbiakban az intézményvezető hoz döntést, megszűnik az orvos, illetve a fenntartó képviselőjének bevonásával történő döntéshozatal (Szt. 94/B. §).

A gyakorlatban ugyanis gondot okozott a többszemélyes döntéshozatal, mert a bevonandó személyek sokszor nem voltak helyben elérhetőek, így lassult az eljárás, és általában csak formális döntés született. Emellett nem is mindig a jogszabályban meghatározott személyek bevonása indokolt, hanem más, az intézményben dolgozó szakember is megalapozottan részt vehet a döntés meghozatalában az intézményvezető kérésére. A több személy által való döntéshozatal tehát eddig sem működött érdemben, indokolatlan volt a formális fenntartása.

- A módosítás alapján az igénylő a szolgáltatás kérelmezésekor jelzi a soron kívüli elhelyezésre vonatkozó igényét (Szt. 20. § (2) bek g) pont), amelyről, vizsgálata után az intézményvezető dönt, és döntését rögzíti az Szt. 20. §-a szerinti nyilvántartásban (20. § (4) bek. d) pont).

- A Rendelet értelmében soron kívüli elhelyezést csak az üres férőhelyeken lehetett biztosítani. A soron kívüliség céljának, az ellátás azonnali biztosításának figyelembe vételével a jövőben soron kívüli elhelyezést az intézményben rendelkezésre álló, működési engedélyben szereplő férőhelyeken felül is lehet biztosítani.

- Természetesen fennmarad azon korlát, mely szerint nem teljesíthető soron kívüli igény azon igénybevevő férőhelyére, aki a férőhely elfoglalásának időpontjáról már értesítést kapott. Az értesítés alatt a jövőben az írásbeli értesítés mellett a szóbeli értesítést is érteni kell (Rendelet 16. § (4) bek.).

Megállapodás

- Az Szt. a 94.§ (1) bekezdése sorolja fel azokat az **aktusokat**, amelyek **megalapozzák az intézményi jogviszony keletkezését**. Eddig ezen aktusok között szerepelt a megállapodás is, amely viszont konkrétan létrehozza az intézményi jogviszonyt, ezért valamennyi esetben, tehát beutaló határozat vagy intézményvezetői döntés esetében is szükséges - garanciális okból, az ellátott érdekében - a

megállapodás megkötése. Emiatt az Szt. 94.§ (1) bekezdése a következőképp módosult:

„94. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményi jogviszony keletkezését

a) a lakóhely szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testületének határozata,

b) a bíróság ideiglenes intézkedést tartalmazó végzése,

c) a bírói ítélet,

d) az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek esetében a gyámhivatal határozata (a továbbiakban *a)*–*d)* pont alattiak együtt: beutaló határozat),

e) a személyes gondoskodás iránti kérelemről döntené jogosult személy intézkedése

alapozza meg.”

Így egyértelműen kiderül a jogszabályból, hogy a **megállapodást minden esetben**, tehát az a)-e) pontok mindegyike esetén **meg kell kötni**.

➤ Eddig az Szt. 94/B.§ és 94/D.§-a szabályozta a megállapodásra, annak megkötésére, tartalmára vonatkozó rendelkezéseket. A szabályozás duplikációkat tartalmazott, továbbá eltérően szabályozta a megállapodás elemeit a fenntartó típusától függően. Ezért szükség volt a megállapodásra vonatkozó szabályok egyszerűsítésére, továbbá a szektorok közötti különbségtétel sem indokolt, mivel az ellátott és a személyes gondoskodást nyújtó intézmény közötti viszonyrendszert, az alapvető jogosultságokat és kötelezettségeket rögzíti a megállapodás, amely főszabályaiban nem különbözhet attól, hogy állami, vagy nem állami fenntartótól részesül az ellátott ellátásban.

Emiatt a megállapodásra vonatkozó korábbi 94/B.§ (1)-(2) bekezdései és a 94/D.§ szabályai egységesítésre kerültek, így **megszűnt a szektorok közötti indokolatlan különbségtétel, és a megállapodások tartalma egységessé vált**. Jelenleg az Szt. 94/C. §-a tartalmazza a megállapodás megkötésének kötelezettségét és a megállapodás kötelező tartalmi elemeit, valamennyi fenntartó és szolgáltatás esetén (a 94/C.§ (2) bekezdésében foglalt kivételekkel).

A megállapodás kötelező tartalmi elemei:

- az ellátás kezdetének időpontja,
- az intézményi ellátás időtartama (a határozott vagy határozatlan időtartam megjelölését),
- az igénybevevő számára nyújtott szolgáltatások tartalma,
- a személyi térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályok, amennyiben az ellátás térítési díj fizetési kötelezettséggel jár,
- egyszeri hozzájárulás megfizetésének kötelezettsége esetén a hozzájárulás összege, továbbá az annak beszámítására, teljes vagy részleges visszafizetésére vonatkozó szabályok,
- az ellátás megszüntetésének módjai.

A megállapodás megkötésekor továbbra is különös figyelmet kell fordítani az aláírásra való jogosultság vizsgálatára, tehát arra, hogy kiskorú esetén a szülő vagy törvényes képviselő, nagykorú, de korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen személy esetén a gondnok (illetve az ellátott és a gondnok együttes) aláírása szerepeljen a megállapodáson.

➤ A módosítással rögzítésre került, melyek azok a szolgáltatások, melyek igénybevétele esetén **nem szükséges megállapodást kötni** (Szt. 94/C. § (2) bek.). Ezen szolgáltatások a következők:

- népkonyhán történő étkeztetés,
- családsegítés,
- falu- és tanyagondnoki szolgáltatás,
- szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás,
- utcai szociális munka,
- hajléktalanok nappali melegedője,
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye,
- ha az ellátás időtartama a 30 napot nem haladja meg, hajléktalanok átmeneti szállása.

➤ Mivel nincs gyakorlati jelentősége annak a korábbi előírásnak, amely az intézményvezető köteles a megkötött megállapodást a fenntartó részére megküldeni, e kötelezettség törlésre került az Szt.-ből. Amennyiben ellenőrzés vagy egyéb ok szükségessé teszi, a fenntartó természetesen bekérheti a megállapodásokat.

A dokumentációt érintő változások

➤ **9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet:**

- **1. sz. melléklet** módosítása:
a korábbi A, B és C lap helyét az orvosi igazolás, a jövedelemnyilatkozat, és a vagyonynyilatkozat nyomtatvány vette át.
- **2. sz. és 3. sz. melléklet** módosítása:
Az előgondozás I. és II. szakaszának egyszerűbb dokumentálása válik lehetővé.
- **5. sz. melléklet** hatályon kívül helyezése:
Az ellátást igénylők és az ellátottak Szt. 20. § szerinti új nyilvántartása kiváltja e melléklet adattartalmát.
- **8. sz. melléklet** hatályon kívül helyezése:
A szociális rászorultság fennállásának az Szt. 20. § szerinti új nyilvántartásban való rögzítése kiváltja az e melléklet szerinti, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra és a támogató szolgáltatásra vonatkozó írásos igazolást.

- **10. sz. melléklet** hatályon kívül helyezése:

A tartós bentlakásos intézményi ellátás igénybevételét megelőzően végzett jegyzői jövedelemvizsgálat megszűnik, ezért az erről kiadott igazolás formanyomtatványa megszűnik. A jövedelem- és vagyónvizsgálatot a jövőben az intézményvezető végzi, melynek eredményét a személyi térítési díjról szóló értesítésben rögzíti. (Szt. 22/A.§ (2) bek.).

➤ **1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet rendelet:**

- **4. sz. melléklet** módosítása:

2010. évben az idősek alapszolgáltatásainak finanszírozása összevonásra került otthonközeli ellátás cím alatt. 2011-től visszaállításra került a korábbi finanszírozási rendszer, így a melléklet okafogyottá vált. Helyére a korábbi, étkeztetésre vonatkozó igénybevételi napló kerül ismét bevezetésre.

- **7. sz. melléklet** módosítása:

A Forgalmi napló fejléce alatti táblázatban az „Elsődleges (hozott) probléma típusa” oszlop megnevezése módosul „Hozott probléma típusa” megnevezésre, illetve az oszlop három további oszlopra kerül felosztásra „elsődleges hozott probléma”, „több hozott probléma”, illetve „krízishelyzet áll fenn” tartalmakkal nevesítve. A módosítást az OSAP 1696 adatkérés segítése indokolja.

- **8. sz. melléklet** módosítása:

A korábbi melléklet funkcióját betölti a gondozási szükséglet vizsgálat idősek otthonaiban, míg egyéb intézmények esetében a gondozási tervet megelőző állapotfelmérés. A bentlakásos ellátás esetén mindenütt vannak bemeneti szűrők, ezért az önellátási képességet az intézményben újra mérni felesleges.

A bemeneti szűrők a következők:

1.) Ápolást-gondozást nyújtó intézmények bemeneti szűrője:

- gondozási szükséglet vizsgálat {Szt. 63.§; 36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet} idősek otthona esetén;
- alapvizsgálat {Szt. 70.§ (5) bekezdés; 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet} fogyatékos személyek otthona esetén;
- szakorvosi szakvélemény {Szt. 71.§ (3) és 71/A.§ (2)} pszichiátriai és szenvedélybetegek otthona esetén;
- előgondozás {9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet 2-3. sz. melléklet}.

2.) Rehabilitációs intézmények bemeneti szűrője:

- rehabilitációs alkalmassági vizsgálat {Szt. 113.§ (1) bekezdés; 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet};
- előgondozás {9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet 2-3. sz. melléklet}.

3.) Ápoló-gondozó célú lakóotthon bemeneti szűrője:

- alapvizsgálat {Szt. 85/A.§ (5) bekezdés; 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet};
- előgondozás {9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet 2-3. sz. melléklet}.

4.) Rehabilitációs célú lakóotthon bemeneti szűrője:

- rehabilitációs alkalmassági vizsgálat {Szt. 113.§ (1) bekezdés; 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet};
- előgondozás {9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet 2-3. sz. melléklet}.

5.) Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények bemeneti szűrője:

- előgondozás {9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet 2-3. sz. melléklet}.

Fentiek miatt **a korábbi nyomtatvány helyét a falu-és tanyagondnoki szolgáltatás tevékenységnaplója váltja fel.** A falu- és tanyagondnoki szolgáltatás esetén ugyanis rögzítésre került az Szt-ben, hogy ezen ellátások igénybevétele esetén nem kell megállapodást kötni. Annak érdekében, hogy a falu-és tanyagondnoki tevékenység dokumentálása biztosított legyen, egy új tevékenységnapló formanyomtatvány került bevezetésre, melynek alkalmazása kötelező a falu-és tanyagondnoki szolgáltatás esetén. A tevékenységnapló ellátott általi aláírása a fenntartó döntése alapján mellőzhető, ezért a melléklet alkalmazásának megkezdésekor a fenntartónak írásban rendelkeznie kell arról, elvárja-e az alkalmazott falu-, illetve tanyagondnoktól, hogy az aláírás oszlopot is kitöltse az ellátottakkal, vagy sem.

- **14. sz. melléklet** módosítása:

Az Szt. módosításával megszüntetésre került a bázis-szállás, ezért az ahhoz kapcsolódó melléklet okafogyottá vált.

➤ **36/2007. (XII. 22.) SzMM rendelet:**

- **1. sz. melléklet** hatályon kívül helyezése:

A rendelet 1. sz. melléklete tartalmazta az igazolást a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybe vevő egészségi állapotáról. Mivel ennek tartalma beolvasztásra került az 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet 1. sz. mellékletének orvosi igazolás részébe, e melléklet okafogyottá vált.

- **4. sz. melléklet szerint kiadott igazolás felhasználási ideje:**

A gondozási szükséglet vizsgálat intézményvezetőhöz való telepítésével 2010. augusztus 17-ei hatállyal megszűnt a szakértői bizottságok által a gondozási szükségletéről kiadott szakvélemény, helyét az intézményvezető által kiállított igazolás vette át. A jogalkalmazás segítése érdekében rögzítésére került, hogy a gondozási szükséglet vizsgálatról kiállított igazolás határozatlan ideig érvényes.

Egyebek:

➤ **A demens személyek ellátása esetén elfogadható szakvélemények körének szélesítése:**

Demens személyek ellátása esetén a továbbiakban az orvosszakértői szerv, vagy a Pszichiátriai/Neurológiai Szakkollégium által befogadott demencia centrum, vagy

pszichiáter/neurológus/geriáter szakorvos által kiállított szakvélemény egyaránt elfogadható az állapot igazolására (Rendelet 21. § (5) bek.).

➤ **A rehabilitációs intézménybe való bekerülés könnyítése:**

Az Szt. 113.§ (1) bekezdése értelmében a rehabilitációs intézménybe, rehabilitációs célú lakóotthonba történő bekerülés feltétele a rehabilitációs alkalmassági vizsgálat elvégzése. A módosítással a **szenvedélybeteg, valamint a hajléktalan személyek esetében eltörlésre került a rehabilitációs alkalmassági vizsgálat elvégzésének kötelezettsége**. A vonatkozó jogszabályok ugyanis megfelelően meghatározzák azokat a feltételeket, melyeknek a rehabilitációs intézménybe kerülő személyeknek meg kell felelniük. A drogrehabilitációs intézmények mindegyike krónikus rehabilitációs egészségügyi intézmény is egyben, így ezen intézményi kör az egészségügyi ellátások minimumfeltételei (magasabb orvosi és szakápolói létszám) és protokolljai szerint is végzi tevékenységét. A hajléktalan személyek rehabilitációs intézményeibe olyan személyek érkeznek – főleg más hajléktalan-ellátó intézményekből –, akik a rehabilitációs programban való részvételre alkalmasak és képesek. A rehabilitációs alkalmassági vizsgálat a gyakorlat szerint ezen ellátotti célcsoportok esetében nem eredményez új információkat, így az formális jellegűvé vált, ezért megszüntetésre került.

➤ **A gondozási szükségletet megalapozó egyéb körülmények módosítása:**

A 36/2007. (XII. 22.) SzMM rendelet 4. § (1) bek. b) pont ba) alpontja szerint eddig a gondozási szükségletet megalapozó egyéb körülménynek az egyedül élés és a 80. év betöltése csak abban az esetben minősült, ha az érintett személynek a települési önkormányzat szükséglete ellenére nem biztosított házi segítségnyújtást (melyet a települési önkormányzatnak külön igazolnia kellett). E többlet feltétel megszüntetésre került, így **amennyiben az ellátást igénylő egyedül él, a 80. életév betöltése önmagában megalapozza** a gondozási szükségletét.

Az életkort a 36/2007. (XII. 22.) SzMM rendelet 4. § (2) bekezdése alapján a személyazonosításra alkalmas igazolvány másolatával kell igazolni.

➤ **A térítési díj szabályok módosulásával összefüggő adminisztrációs változások:**

A térítési díjakra vonatkozó szabályozás változásait és az ezekhez kapcsolódó adminisztrációs feladatokat külön tájékoztató tartalmazza.

A miniszteri rendeletek módosítása **2011. január 1-jén lép hatályba**, rendelkezéseit a 2011. január 1-jét követően benyújtott kérelmek esetén kell alkalmazni, a folyamatban lévő kérelmekre tehát a 2010. december 31-én hatályos szabályok irányadók.

Budapest, 2011. január 1.

Szociális és Gyermekjóléti
Szolgáltatások Főosztálya